

narodni učitelji! Skozi naša srca so šle vse bolečine narodove, saj smo se tudi mi, njegovi učitelji, borili za njegovo bodočnost in delali zanj doma, ko smo bili sami pozabljeni in zapuščeni od vsega sveta, sami pomoči najbolj potrebni! A svojo korist smo potiskali v ozadje, ker je velikost splošne groze zadržala v nas vsak pojav individualnega egoizma; zato smo mislili nase v zadnji vrsti in le toliko, kolikor se ni temu upirala dostojnost humanitete in briga do lastnih rodov! Na škodo drugih nismo nikoli hoteli okoristiti sebe — najmanj sedaj, ko sta samopašnost in koristolovstvo najgrši pegi na človekovem značaju!

X.

Izrujmo iz slovenske njive vsak plevel! Nič in nihče ne sme dušiti rasti semenu, ki ga poštene roke vržejo v svojo zemljo! Hočemo pod svojim nebom in na svojih tleh svobodno bujnost, ki svojedobno rodu za rododonašaj plemenitega sadu! Beseda o značaju postane meso in mogočno vzgojno sredstvo, če bo na nas in v nas oblikovan značaj nepodkupnosti, delaljubnosti, resnice, dobre in lepote — sploh tiste plemenitosti, ki stavlja korist in čast naroda na prvo mesto! V slovenskem gozdu, pošumeva-jočemu od radostnih naših pesmi, ne sme biti grabljivih volkov, potuljenih v ovčje kože! Na straži stojimo slovenski učitelji, po duši in telesu čisti! Kapital narodnega imetja je v narodu naložen. Pogledi v duše so pa odprti nam! Dvignimo dragocenosti na zlato sonce, da se zabliska in zadoni od obzorja do obzorja ime vsakoterega naših: Slovenec! —

XI.

Naš ideal mora biti avtonomija naroda in v tem narodu avtonomija šolstva v okvirju državnih mej! Glede na ta ideal nam stoje ob strani tudi drugi avstrijski narodi. Hočemo razvoja in pospeševanja svoje kulture v okvirju zakonov, veljavnih za vse državljanje! Sami sebe poznamo najbolj, zato bomo dobili sredstva in pota, da se uveljavimo na vsakem polju! Svoj kruh naj režemo sami sebi! Svoje moči naj sami razvijamo! Doslej se ni zgodilo samo enkrat, da je hipoma stopilo sto zaprek na pot, ko se je samo ena tuja roka ponudila v pomoč: Kamen namesto kruha! Ničesar nečemo v škodo drugih, hočemo le tiste svobode, ki nam omogoči tekmovalno s kulturnimi narodi na vsakem kulturnem polju! Vštric hočemo, ne pod! Enakopravni hočemo biti, ne odvisni! Svobodni kakor vsi drugi! Srečni v zavesti produktivne narodne samobitnosti!

Vojna.

NAŠ CESAR IN CESARICA V NEMŠKEM GLAVNEM STANU.

V ponedeljek popoldne ob 2. uri sta se odpeljala naš cesar in cesarica z dvornim vlakom iz Laksenburga v nemški glavni stan, kjer se snideta z nemškimi cesarjem in cesarico. Cesarsko dvojico spremlja tudi zunanji minister grof Czernin. Oni se nahaja sedaj tudi nemški državni kancler. Gotovo se bodo vršili tu silno važni politički razgovori.

AMERIKA SE ŠE NI ODLOČILA ZA VOJNO.

Wilsonova poslanica kongresu, kjer naj bi se izrekla zadnja beseda; ali vojna ali mir, je odložena. Listi sicer poročajo, da bo za Wilsonovo poslanico glasovala v kongresu velika večina, a manjšina bo zavlačevala sklepanje.

KITAJSKA IN NEMČIJA.

Nemški poslanik je zapustil s svojim osobjem Peking in se odpeljal v San Francisco. Napoved vojne pričakujejo vsak čas.

Z RAZNIH BOJIŠČ.

Angleži so doživeli na sinajski fronti blizu obali anatolskega morja pri mestu Gaza, ki leži 80 km jugovzhodno od Jeruzalema, občuten poraz. Na zahodni fronti se Nemci polagoma še vedno umikajo po načrtu in razdirajo za seboj vse naprave, ki bi imele biti sovražniku v korist. Z drugih bojišč ni posebnih poročil.

NOVI ČRNOVOJNIŠKI VPOKLICLI.

Črnovojniki letnikov 1872. do 1891., ki so bili pri zadnjih prebiranjih potrjeni, so klicani pod orožje. Letniki 1891. do 1878. morajo odriniti pod zastave dne 16. aprila 1917, letniki 1877. do 1872. pa dne 2. maja 1917. Za one, ki vstopijo prostovoljno v armado ali mornarico, veljajo isti vpoklicni termini.

3352 BOGOSLOVCEV POD OROŽJEM.

V Nemčiji so poklicali 3352 bogoslovcev pod orožje. Duhovna semenišča so jako izpraznjena.

CENTRALNE DRŽAVE ZA MIR.

V nemškem državnem zboru je nemški državni kancler Bethmann-Hollweg pozdravljaj padec carjevega absolutizma ter izjavil, da želi nemški narod skleniti s prerojeno Rusijo časten mir. Nemški državni tajnik Zimmermann je čestital ru-

skemu narodu k osvoboditvi izpod trde avtokracije. Nič ne dvomimo, da je v soglasju z nemškimi državniki imel naš zunanji minister grof Czernin pogovor z urednikom dunajskega Fremdenblatta o političnem položaju, ki je stališče centralnih držav še bolj natanko orisal. V tem pogovoru je povdarjal avstrijski minister za zunanje zadeve, da so centralne države tako močne, da je njih gospodarski položaj tako ugoden, ter da so tako gotove zmage, da so pripravljene vsak dan skleniti mir. Rekel je, da naj ta mir ne bo posledica narekovanja zmagovalcev poraženim sovražnikom, temveč dogovor na podlagi dejstva, da je nastopilo sedaj nekako ravnovesje vojnega položaja. Centralne države imajo zasedene obsežne sovražnikove pokrajine, sovražniki pa naša obsežna ozemlja. Naša podmorska vojna stoji nasproti sovražni blokadi. Slednjič nasvetuje minister, da naj se skliče skupna mirovna konferenca, četudi ne prenehajo med posvetovanjem sovražnosti na bojiščih. Besede grofa Czernina so namenjene v prvi vrsti ruskemu narodu, ki se je osvobodil carizma; vodilni možje na Ruskem pa naj osvobode sedaj še svoj narod vojnih grozot in mu podelje blaginje miru. Centralne države nudijo ruskemu narodu mir na podlagi častne poravnave med narodi centralnih držav in prerojeno Rusijo, katere dobre prijateljice in sosedje želijo postati Avstrija in Nemčija kakor tudi njuni zaveznici.

O teh pomembnih izjavah nemških in avstrijskih vodilnih krogov izražajo listi svoja mnenja. Berlinski Lokalanzeiger piše: Pomembne izjave, ki so bile tako v Nemčiji kakor v Avstro-Ogrski izrečene o našem stališču do notranjih dogodkov na Ruskem, bodo ruskemu narodu, ki je v svojih širokih slojih popolnoma mirnega mišljenja, dokaz, da so narodi četrtozvezke odkrito istega mirnega mišljenja. Domnevati je, da bi ne bil grof Czernin izrekel misli o konferenci vojskujočih se držav ob istočasnem nadaljevanju vojne, če bi se ne bil avstro-ogrski minister prej pridobil gotovosti, da soglašajo s tem predlogom drugi zavezniki. Vsekako je ta predlog tak, da vnovič posvedočuje odkrito voljo naših narodov za mir. To soglasje med Berlinom in Dumajem vlada tudi med vodilnimi krogi v Sofiji in v Carigradu in bo podprto v kratkem z obiskom visoko stoječe osebnosti iz donavske monarhije na Nemškem. Čim krepkeje in trdnje stojimo na vseh frontah, toliko bolj laglje moremo s povzdignjeno glavjo ponuditi sovražniku mir, ki bi bil za vse dele vreden velikanskih žrtev, doprišenih in tvojih vojni. Če bi sovražniki tudi te prilike ne hoteli porabiti, da bi dali narodom Evrope mir, store to na svojo odgovornost. Pripravljani smo, vzdržati tudi nadalje. Tudi v tem oziru vlada v četrtozvezki le eno mnenje. Omenjeni sestanek, ki se zgodi te dni, bo to naziranje z največjo določnostjo podčrtal.

Konservativna Kreuzzeitung neče izreči mnenja, ali je primerno delati za skupno mirovno konferenco, ali bi ne bilo bolje pogajati se z vsakim nasprotnikom posebe. Socialdemokratski list »Vorwärts« povdarja, da so centralne države zopet na delu, da bi s poštenim in trajnim mirom naredile konec svetovni vojni. Ruski socialdemokratski list »Denk«, raz-

pravljajoč o govoru nemškega državnega kanclerja, pravi: Nova Rusija ne more akceptirati nikakega poniževalnega mira. Skleniti hoče mir na podlagi »status quo«.

PRODAJNI DAN V KORIST RDEČEGA KRIŽA.

Notranje ministrstvo je dovolilo avstrijskemu društvu Rdečega križa, da priredi v soboto, dne 2. junija 1917. po vsej Avstriji prodajni dan Rdečega križa, katerega skupiček gre v korist glavnega društva in deželnih društev. Potom gremijev in zadrug se obrne Rdeči križ priznana patrijotično pripravljenost avstrijskih trgovcev s prošnjo, da odstopijo poljuben odstotek brutto-prejemkov onega dne Rdečemu križu, oziroma oskrbi naših ranjenih ali na bojišču obolelih vojakov. Kontrola se ne bo vršila. Za posebno živahno udeležbo odpošlje Rdeči križ posameznim trgovcem umetniško opremljeno zahvalno diplomu. V smislu oblastnega dovoljenja bodo trgovci, podjetniki itd. izrecno naprošeni, da na prodajni dan Rdečega križa na nikak način ne zvišajo cen.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO- POMOŽNE SVRHE.

Zbirke ljudskošolskega učiteljstva v Slovenjgraškem okraju: 1. za »Rdeči križ«, 185.70 K; 2. zbirka tedna »Rdečega križa«, 810.30 K; 3. doneski novih udov »Rdečega križa«, 580 K; 4. za podmorski čoln 62.94 K; 5. za vdove in sirote padlih vojakov, 114.87 K; 6. za vojaške dneve, 610.92 K; učiteljstvo okol. šole Slov. Gradec je darovalo dosedaj za »Rdeči križ«, 233.50 K; zbirke ljudskošolskega učiteljstva v Marnberškem okraju: 1. zbirka za »Rdeči križ«, 132.17 K; 2. zbirka tedna »Rdečega križa«, 758.94 K; 3. doneski novih udov »Rdečega križa«, 56 K; 4. za vdove in sirote padlih vojakov, 164.42 K; 5. za vojaške dneve 1010.17 K; zbirke ljudskošolskega učiteljstva v Šoštanjem okraju: 1. zbirka za »Rdeči križ«, 43.98 K; 2. zbirka tedna »Rdečega križa«, 578.22 K; 3. za vdove in sirote padlih vojakov, 206.31 K; 4. za vojaške dneve, 526.28 K. — v teh treh šolskih okrajih je med učiteljstvom 30 učiteljev oz. učiteljic, ki so udje »Rdečega križa« in plačujejo po 4 K letnega prispevka; Jakob Furlan, mestni učitelj v Ljubljani, 20 K; prireditelj otroškega vrta v Sv. Križu pri Trstu, 486 K; Al. From, učitelj pri Sv. Lenartu v Slov. gor., 2 K; Jos. Mavrič, nadučitelj pri Sv. Trojici v Slov. gor., 2 K; Jakob Kovačič, učitelj pri Sv. Trojici v Slov. gor., 2.40 K; M. Kovačič, učiteljica, 2.40 K; Jos. Čuček, učitelj v Pečicah, 2 K; Šimen Ješovnik, nadučitelj v Št. Rupertu v Slov. gor., 4 K; Jos. Klemenčič, učitelj pri Sv. Trojici v Slov. gor., 2 K; P. pl. Renzenbergova, c. k. vad. učiteljica v p. v Ljubljani, 5 K; učiteljska kandidatinja Mara Nitševa v Ljubljani, 2 K; ljudska šola pri S. Andražu v Slov. gor., 512.54 K; ljudska šola pri Sv. Marjeti pri Ptuj 924.71 K; ljudska šola v Narapljah, 462.99 K; ljudska šola na Polenšaku, 691 K; ljudska šola pri Sv. Barbari v Haložah, 743 K;

To in ono izza preteklih dni.

X.

Mojo serijo spominov sem namerala prekiniti dotlej, da napočijo spet boljše, normalni časi. A ker bi tega morebiti niti ne dočakal, hočem jo tu in tam še nadaljevati, ako vam drago.* Sicer mi je to težavno. V sedanosti radi živimo ob spominih, a teh vsekdar izražati — ne smemo. In ravno to mi povzročuje težkoče ob tem spisovanju. Marsikaj bi lahko povedal, kar bi drastično osvetlilo razmere, v katerih je bilo pred leti nam učiteljem živeti in boriti se. Pa kaj; vsaj tudi danes ni mnogo bolje... Zato pa raje k čemu drugemu.

Najraje se zamislim v čase zborovanj naših društev in drugih organizacijskih shodov. Ne bodem tu povdarjal velike važnosti, ki jo imajo naša društva, niti ne bodem omenjal dalekosežnega njih pomena za povzdigo našega ugleda, zlasti v socialnem oziru. Ob vojnem hrušču molčé muze, a tudi zborovanj naših ni, pač zaradi lahko umljivih ozirrov. Zato se pa lahko malo pomudimo pri enem takih sestankov pred leti. —

Bilo je 1888. leta spomladi enkrat. Tačas je v znamenitem kraju naše Slove-

nije imelo svoje zborovanje eno najuglednejših slovenskih učiteljskih društev. Skoraj polnoštevilno so došli člani k temu sestanku, pa tudi imenitnih gostov ni manjkalo. Vzpored se je zvršil povsem redno, parlamentarno in zadovoljivo. Po izčrpljenem dnevnem redu je sledil neoficialni del, — skupni obed. Niti eden zborovalcev ni izostal, vsi so se znašli ob krasno opremljenem omizju... Prično se je obilnatne napitnice in sledile so tudi — druge. Izmed slednjih sem si notiral eno. Naj jo podam po svojih beležkah. Sermon se je glasil prilično tako-le:

»Dragi tovariši! Mile tovarišice! Cenjeni gostje! Sešli smo se danes tu v prijaznem N., da se malo razgovorimo, poučimo in — razveselimo. Zadnje posebno naglašam. Kot po solncu izsušena zemlja nujno potrebuje okrepčevalne moče, tako hrepeni po napornem delu izmučen učitelj tudi po razvedrilu. To ga spet osveži in okrepi, in s tem večjo vneto se loti potem spet svojega zvanja. — Gosпода, kar me ob današnjem sestanku najbolj veseli, je to, da je našo družbo počastilo tolikanj gostov iz raznih slojev naše javnosti s svojo navzočnostjo. To dejstvo kaže, da se nas učitelje jame uvaževati kot činitelja, ki stori svojo dolžnost — da še več! — tudi izven šole. Upam, da mi ne bode očitati prenapetosti ali celó domišljavosti, ako tu izjavim, da je ljudski učitelj danes tako vsestransko odvažen delavec v slovenski

naši domovini, da bi ga ta absolutno ne mogla več pogrešati. Ako bi odreklo naše učiteljstvo svojemu narodu sopomoč pri raznih njegovih poslih, nastala bi opasna stagnacija vsepovsod... Da ste pa cenjeni gg. gostje nas danes toli številno počastili, spričuje, da priznavate naše izvenšolsko delo, da pa bode te tudi zastavili svoje sile na mero dajnih mestih za zboljšanje gmotnega našega položaja, kadarkoli se vam bode nudila prilika v to. Le gmotno dobro podprti učitelj zamore veselo in učinkovito opravljati težak svoj posel v šoli, ter tudi prost svoj čas žrtvovati v prid svojega naroda. Da bi se to kmalu dogodilo širom ljubljene naše slovenske domovine! — V to ime povzdignem čašo, kličoč: Bog živi naše častite goste!« (Glasno pritrdjevanje.)

In preteklo je od tistih dob že blizu do 30 let... Pač se nam je malce med tem stanje zboljšalo, a nikakor tako, kakor je opravičeno upal citirani govornik. — Učiteljstvo je vedno upalo in upalo, delalo in delalo, a dočakalo je le — malo. Trpka usoda! In zdaj?! Kaj nas še doleti? — Čakajmo....

XI.

»Steirischer Lehrerbund« je danes združba v sva štajerskega ljudskošolskega učiteljstva. Tvorita pa ta »Bund« nemški »Verband der deutschen Lehrer und Lehrerinnen in Steiermark« ter slo-

venska »Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem«. Staj. »Lehrerbund« nastopa vselej kot zastopnik vesoljnega ljudskošolskega učiteljstva štajerskega kedar gre sploh za interese, ki se tičejo vseh učiteljev in učiteljic na Štajerskem ne gledé na njih narodnost ali politično prepričanje. In to velja! — A da je prišlo do tega, ni bila kaj lahka stvar. Leta je trebalo v to trdega dela in marsikojih bojev. Jaz sam sem bil sobojevnik ob sestavi te organizacijske celote ter svedok marsikateri politični praski in hudi debati. Poseben odbor (Einigungsausschuss) je bil v svrhu zedinjenja štaj. učiteljstva permanenten ter je imel mnogo sej in posvetovanj, skoro vedno v dež. stolnem mestu Gradcu. To pa je stalo mnogo truda, časa, samozatajevanja in — denarja. A vstrajnost in konsekventno stremljenje po nameravanem smotru premagata vse. Tako je bilo tudi ob tej snovitvi.

Često me obidejo reminiscence na to delo sklopljenja in zedinjenja (»Einigung«) štaj. učiteljstva. V že omenjenem tozadnem odboru so bili zastopani z večine nemški kolegi, ki so bili treznega mišljenja uvidljivi in spravljivi. A par je bilo poleg hudih zagrizencev, nedostopnih mirnim, stvarnim razpravam. Le slepa nacionalna strast jih je obvladala in zgolj iz sovrašstva do slovanstva postajali so včasih brez stvarnih vzrokov izzivajoči. Potemtakem je pač umljivo, da so take

* Vedno drago! Le nadaljujte s svojimi spomini, ki so prav zanimivi in jih vsakoo rad bere. (Prip. ured.)

ljudska šola na Selih, 80 K; ljudska šola pri Sv. Vidu, 400.93 K; ljudska šola v Zavrču, 146.50 K; ljudska šola v Majšpergu, 300K; ljudska šola pri Sv. Lovrencu na Drav. polju, 267 K; ljudska šola v Cirkovcah, 828.58 K; ljudska šola v Vurbergu, 292 K; ljudska šola pri Sv. Bolfenku v Slov. gor., 339.82 K; ljudska šola pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., 490.23 K; ljudska šola v Hajdini, 2169.14 K; ljudska šola v Ptuj — okolica, 627.48 K; ljudska šola v Stoprcih, 20.39 K; ljudska šola pri Sv. Duhu v Haložah, 180.30 K; ljudska šola pri Sv. Janžu na Drav. polju, 800 K; ljudska šola pri Novi cerkvi, 218 K; ljudska šola na Ptujski gori, 163.56 K; ljudska šola pri Svetinjah, 462.72 K; ljudska šola pri Veliki Nedelji, 840.35 K; ljudska šola pri Sv. Tomažu, 362.89 K; ljudska šola pri Sv. Bolfenku na Kogu, 179 K; ljudska šola v Ormožu — okolica —, 1214 K; ljudska šola na Humu, 101.51 K; ljudska šola pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji, 582.54 K; ljudska šola v Središču, 880 K; ljudska šola v Rumeču, 154 K; ljudska šola pri Sv. Juriju pod Rogoško goro, 162.72 K; ljudska šola pri Sv. Križu pri Rog. Slatini, 1270.06 K; ljudska šola pri Sv. Florijanu, 112 K; ljudska šola v Zetalah, 195.53 K; ljudska šola pri Sv. Roku na Sotli, 152.49 K; ljudska šola pri Sv. Juriju na Ščavnici, 789.10 K; ljudska šola pri Sv. Petru v Gor. Radgoni, 562 K; ljudska šola pri Sv. Duhu v šolskem okraju Gor. Radgona, 49.21 K; ljudska šola pri Negovi, 563.15 K; ljudska šola na Cvenu, 830 K; ljudska šola v Cezanjevcih, 136 K; ljudska šola na Stari cesti 284 K; ljudska šola pri Mali Nedelji, 228 K; ljudska šola v Ljutomeru — okolica —, 732 K; ljudska šola v Veržeju 355.19 K; ljudska šola pri Sv. Križu pri Ljutomeru, 929.27 K; ljudska šola v Vučji vasi, 810 K; vodstvo slovenske mestne ljudske šole v Rojani, 34.32 K; skupaj 30.354.74.

V zadnji številki izkazanih 238.303.50 K Danes izkazanih . . . . . 30.354.74 K

Doslej nabranih . . . . . 268.658.24 K

IV. VOJNO POSOJILO.

S posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora na Ptujski gori, 1700 K. V prejšnjih štev. izkazanih 2,759.338 K Danes izkazanih . . . . . 1.700 K

Skupaj IV. vojno posojilo 2,761.038 K

V. VOJNO POSOJILO.

Po posredovanju učiteljstva v Slovenjgraskem okraju, 104.800 K; po posredovanju učiteljstva v Marnberškem okraju, 162.500 K; po posredovanju učiteljstva v Šoštanjanskem okraju, 71500 K; po posredovanju šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Andražu v Slov. goricah, 7500 K; po posredovanju šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Marjeti pri Ptuj, 100.100 K; po posredovanju šolskega vodstva in učiteljskega zbora na Polensaku, 11.000 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Barbari v Haložah, 59.200 K; s posredovanjem učiteljskega zbora na Selih, 16.000 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Vidu, 7.700 K; učiteljstvo ljudske šole v Zavrču, 1000 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Majšpergu, 26.400 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Cirkovcih, 74.400 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Vurbergu, 25.000 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Bolfenku v Slov. gor., 21.200 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., 1800 K; šolski voditelj istotam tovariš J. Farkaš je sam podpisal 7200 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora na Hajdini, 110.400 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Ptuj — okolica, 1800 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Stoprcih, 15.500 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Janžu na Drav. polju, 150.000 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora na Ptujski gori, 3000 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Svetinjah, 5900 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Veliki Nedelji 7900 K; gosp. katehet istotam 5200 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Tomažu pri Ormožu, 7800 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Bolfenku na Kogu, 1000 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Ormožu — okolica —, 16.600 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora na Humu, 19.400 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji, 9600 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Središču, 5800 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora na Rumeču; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Juriju pod Rogoško goro, 43.700 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Križu pri Rog. Slatini, 10.800 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Florijanu, 23.000 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Zetalah, 3200 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Roku na Sotli, 12.900 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Juriju na Ščavnici, 11.900 K; šolsko vodstvo pri Sv. Petru v Gor. Radgoni, 200 K; šolsko vodstvo pri Sv. Duhu v šolskem okraju Gor. Radgona, 600 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Negovi, 28.800 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora na Cvenu, 100.000 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Cezanjevcih, 18.000 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora na Stari cesti, 5800 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Ljutomeru — okolica, 2200 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Veržeju, 5100 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora pri Sv. Križu pri Ljutomeru, 18.000 K; s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljskega zbora v Vučji vasi, 57.400 K. Skupaj 1.414.000 K.

skupaj 5.532.257 K Danes izkazanih . . . . . 1.414.000 K Skupaj V. vojno posojilo . 6,946.257 K

SREDNJE ŠOLE.

Kuno Hočevar, c. kr. profesor, 10 K; šolski svetnik dr. H. Swoboda v Ljubljani, 20 K; vladni svetnik Ivan Šubic v Ljubljani, 10 K; Franc Novak, c. kr. profesor v Ljubljani, 5 K; profesor Jos. Westler, nadporočnik v Trebinjah, 10 K; prof. Rudolf Grošelj, nadporočnik v Ljubljani, 10 K; ravnatelj dr. Stanislav Beuk, stotnik, 25 K; Andrej Vipavec, c. kr. profesor v Trstu, 10 K; višja državna realca v Ljubljani, 68.22 K; učno osebje c. kr. učiteljska v Ljubljani 13.80 K; dr. Franc Perne, c. kr. profesor v Ljubljani, 10 K; skupaj 192.02 K. Doslej izkazanih . . . . . 46.572.96 K Danes izkazanih . . . . . 192.02 K Skupaj . . . . . 46.764.98 K

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Glasom izkazov v »Učit. Tovarišu«: Za »Rdeči križ« itd. . . . . 268.658.24 K III. vojno posojilo . . . . . 278.848.69 K IV. vojno posojilo . . . . . 2,761.038. — K V. vojno posojilo . . . . . 6,946.257. — K Srednje šole . . . . . 46.764.98 K Končna vsota . . . . . 10,301.566.91 K

Rešenje.

Zavladala je bila zima in — nam je bilo hudo! Kako tudi ne?! Predobro nam je bila še v spominu predzimska doba: brhka pomlad s svojimi cvetjem, gorko poletje s svojimi pestrimi cveticami in prijetna jesen s svojimi sadovi. Čutili smo še na svojih telesih blagodejni učinek vseživljajočih solčnih žarkov, ki so se v mnogobrojnih snopih usipali z vedrega neba na nas; v naših dušah so nam še zveneli akordi ptičjega petja, šuštenje gozdov ter žuborenje potokov in vibrirali odmevi one harmonije, ki je vladala med nami in naravo. Vspenjalo se je nad našimi glavami čisto jasno nebo, obdajal nas je kristalni zrak in prijetno nas je omamljal vzduh, nasičen z najfinejšimi vonjavami. Hitreje so se nam dvigale prsi, močnejše nam je utripalo srce, bistreje in jasneje nam je zrlo oko okoli sebe. Prosto smo dihali in prosto se gibali v prosti naravi in s slastjo uživali blagodare, ki nam jih je nudila vselej in povsod. Naslajali smo se ob krasnih slikah, ki jih je nam narava kazala vsak trenutek drugačne, a vsak trenutek čarobnejše, naj si se ozri na polje, gozd ali goro. Vse okoli nas je bilo lepo in dobro in dobri smo bili tudi — mi! — Lepo je bilo!

A sedaj? — Siva starka, od vseh dobrih in plemenitih sovražena sovražnica vsega dobrega in plemenitega je zavladala! — Nastopila je z vso svojo kruto, despotično silo. Vzela je v svoje ledene roke vojke in natezala jih, da smo krvavo čutili pritisk njenih brzd. — Uničila je vse, kar je bilo lepega in dobrega: videla moža. Bodi izražena našim vrlim materam v naslednjih kitalah globoka hvaležnost.

Vojna in žena.

1. Solnce v hiši — dobra žena — v čustvu snažna in poštena, hišo k sreči zna voditi — v zemski raj jo spremeniti — rožic zadovoljnosti — dom duhti!
2. Blago srce, vzgledna roka v čednosti zori otroka, se oklepa domačije — liki trta h kolu vije, v miru s sosedi živi — svoje dni!
3. Moža dan skrbi utruji, čustva strem — zvečer se zgrudi: Pa pogled na dobro ženo, vzgledno, krotko in pošteno — dušo srce razvedri — skrb zbeži!
4. Redno mož domov prihaja, hrup sveta mu ne ugaja, če zaloti ga izjema, pa nevolja ga razvneva: dobra žena potrpi — strast miri!

nežne cvetke, ki jih je pomlad posejala po naših livadah, je poteptala s svojimi nogami, zelenje polja, logov in gozdov je zagrnila s svojim mrtvaškim prtom, otrešla je drevje sadov in listja. Zadušila je vse blagodnežne zvoke, odpodila pevce iz gozda, odpahnila svetlo solnce daleč proč; s črnimi oblaki je zastrla nebeško luč, z meglo in temo nas je obdala. Da bi bila noč temnejša, je zagrnila nam okna z ledenim zastorom, in da bi se tem bolj zavedali njene vlade, nam je ljuta burja neprestano in besno tulila njeno himno okrog voglov naših domov. Ukloniti je hotela človeštvo, zato je pritiskala z mrazom bolj in bolj. Slabiči so se tresli, da so jim kosti sklepetale, krčili so se, kakor usihajoč list, upogibali so svoja hrbitišča in klanjali svoje tilnike. Drugim so odrenevali prsti, stiskale so se pesti in zobje so škripali. Starec in starka nista mogla prenašati več te krutosti; zapustila sta rodno zemljo in legla raje v grob; slabotno dete je izdihnilo, ker mu je manjkalo blagodejne, za življenje neobhodno potrebne toplote. Vse — vse je ječalo pod despotičnom zle starke, želelo si spremembe, zdihovalo po rešitvi iz njenih spon in klicalo rešitelja!

Ta klic ni bil zaman! Ves pritisk, vsa zloba, vsa krutost so pač začasno uklenili sile, ki jih je stvarnik podaril naravi, a zatreti jih niso mogli! — Že čutimo, da prihaja rešenje! — Moči so se jele gibati, otrplost mineva, novo življenje se vzbuja, sile naraščajo, spone pokajo, še nekaj gibljavev in okovi odlete zdobljeni od nas! Vstajenje prihaja — vstajenje je tu!

Pomlad je tu! — Započela bo zopet svoje plodonosno delo, odgrnila bo mrtvaški prt in pričarala mlado zelenje na naših tleh, raztresala bo cvetic po naših livadah. Solnce ji pride na pomoč, razprši megle, oblake, prežene temo, uniči mrz! Vsklonilo se bo teptano človeštvo, povzdignilo svoje čelo k vedremu nebu, žarko solnce bo ogrevalo premrzle kosti, s pomlajeno silo se bo pretakala kri po naših žilah. — Zima se zvija kot slamnata bilka, ko jo oblizujejo ognjeni plameni, gineva kakor sneg pred solničnimi žarki, kakor temä pred svetlobo. Zmagalec, rešitelj — vstajenje je tu! Zavladala je vojna!

Od vse dobrih sovražena sovražnica vsega dobrega in lepega, plemenitega in vzvišenega je nastopila z vso svojo kruto silo ter pokazala svetu svojo grozovito moč!

lastnosti teh »odbornikov« morale vzbuditi večkrat ostre debate, burne prizore. Prišlo je celo do osebnih napadov in drugih nedelikatnosti zaradi nacionalnega fanatizma teh nekaternikov. Med temi se je posebno odlikoval nek Velikonemec-Wolfianec. Ta je delal ob vsaki najnedolžnejši priliki zgago. Pikre je često moral slišati od Nemcev samih, a ni se zmenil kaj za to. Ob neki debati — šlo se je za občevalni jezik ob »Bundovih« sejah — se je možiček tolikanj spozabil, da je naš jezik in Slovence proglasil za »minderwertig«. No, tačas sem si ga pa pošteno sposodil jaz. (Že dolgo sem ga mirno, a pazljivo motril, zabeleževal sem si več značilnih stavkov iz njegovih govorov i. dr.) Predsednik mi na željo podeli besedo. Na kratko, a odločno sem, ob glasnem pritrdjevanju večine nemških kolegov — pariral napad na nas Slovence ter ob tem h koncu pribil, da bi tisti, ki nam očita manjvrednost, nam, ki mimo svojega materinega jezika govorimo in pišemo še tudi kak drugi jezik — nemški jezik obvlada itak vsak inteligentni Slovenec! — vsaj moral znati — svoj jezik! A tega on ne zna!! (Senzacija.) In drastično sem dokazal to svojo trditev na podlagi zabeleženih citatov iz njegovih govorov. . . . To bi ga bili videli junaka, kako je besnel togote. A nihče se ni našel, ki bi bil zastavil te besedice njemu v prilog. . . . Kako neki?! —

Posledica: Slavnj Vsenemec odložil je odborništvo ter ostavil — zborova-

lišče! Nemci pa so bili zadovoljni, da so se znebili nadležnega razgrajaca. — In odslej ni bilo več ob naših »edinstvenih« sejah nobene neljube ali žaleče epizode ter je šlo vse mirno od rok. — Meni pa je še danes v zadoščenje, da sem kolikorotliko tudi pripomogel k pravih dograji štaj. učit. »Bunda«. — Kolegialno pozdravlja stari Slamoštev.

Naše ženstvo v sedanji vojni.

»Kakor zlato v ognju, tako se skušajo pravi prijatelji v nesreči«. To posebno tudi velja o naših ženah in materah v gorja in bolesti prenapolnjem času. Pa naše ženstvo — z malimi izjemami, ki so vselej in povsod neizogibne — je to skušnjo sijajno »prestalo«. Ženamat nosi z občudovanja vrednim samozatajevanjem vojno-gospod.-vzgojni križ in zvesto varuje čast in pošteno možu, domu in otrokom. To pa ponosno dviga samozavest v junaškem srcu na straži pred sovražnikom stoječega moža. V mojem šolskem okolišu je 6 slučajev, ko je žena omagala na tem »križevem potu« in se pred zadnjo postajo preselila v kraljestvo miru. Pri vseh šestih — razen ene vse z malimi otroci — niti mož k pogrebu ni mogel priti. Pri eni so bile zadnje besede: »Le enkrat bi še rada

5. Mož zdaj v vojni dom ostavi, kri domovju v bran zastavi: žena doma čast mu varje — ko zvestoba solnčne zarje, ž njim prelila rada bi — srčno kri!
  6. Strela laškega viharja — bojni grom na dom udarja — blaga žena — kip bolesti — up pošilja možu zvesti: dar — ki ga zasluži si — najti ni!
  7. Dobra žena — blagor hiši, boljšega daru ne išči; hiša je zaloga mika — če v njej ženska ost ne pika, vsej družini mir deli — sen sladi!
  8. Solnce v hiši — dobra žena — v srcu jasna in poštena, čast, poštenje domu zdravi, vsak spoštljivo jo proslavi, v grobu enkrat — prosta spi — vseh strasti!
- Josip Čonč.